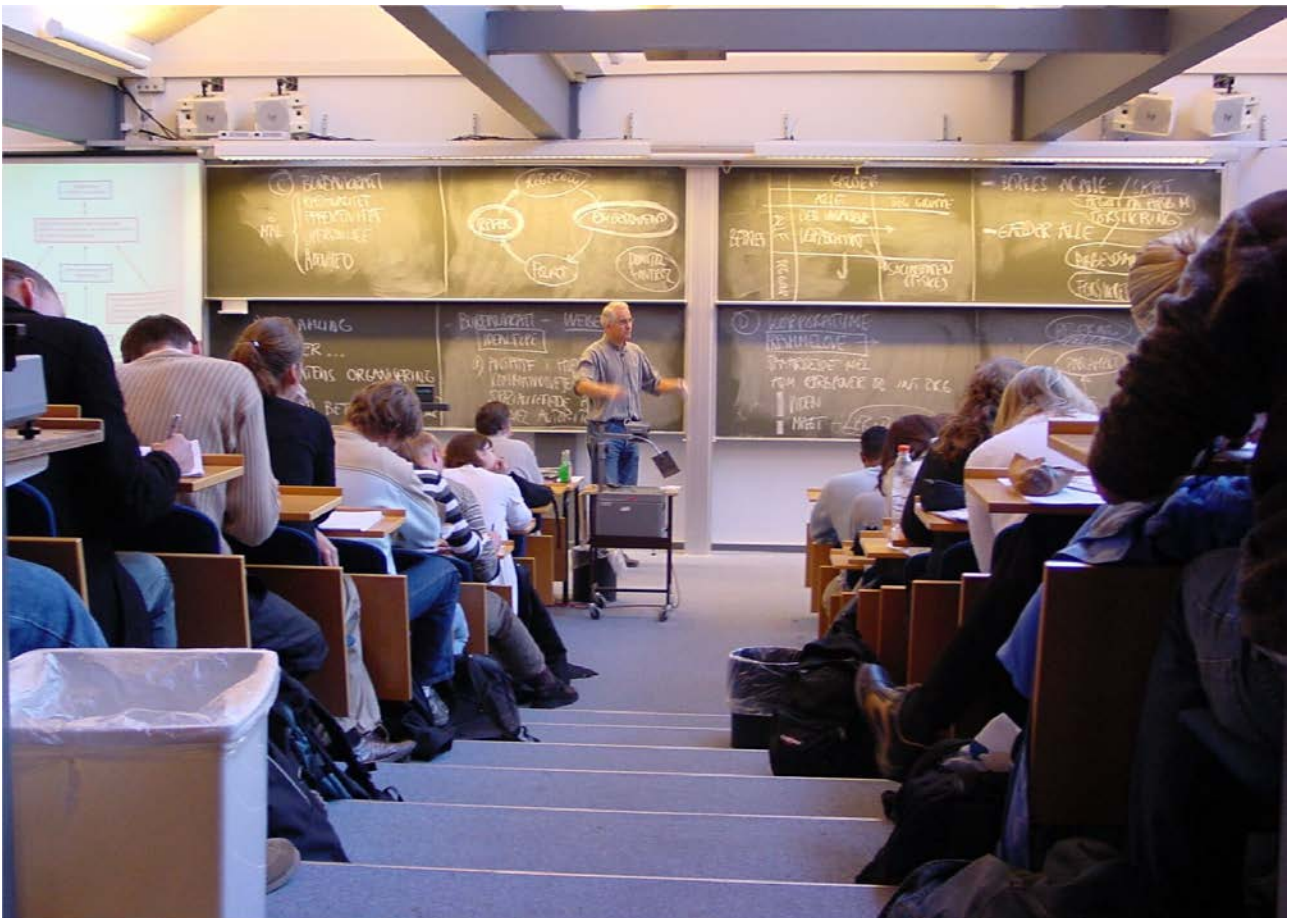

Studievejledning for Modul 2

Forløb B

Virksomheden: Organisation og innovation

Forelæsning v/Johannes Andersen i Auditorium T

Det Samfundsvidenskabelige Basisår
Aalborg Universitet
Forårssemesteret 2006

Indholdsfortegnelse

Forløbsbeskrivelse	5
Kursusblokke	6
Blok I:	6
Organisationer som ramme for arbejde og produktion	6
Blok II:	6
Drivkræfter bag innovation	6
Forslag til projektemner	7
Lektionsplan: Innovationsteori	8
Lektionsplan: Organisationsteori	10
Lær at søge information til jeres projekt	12
Krav til P3	13
Vejledende krav til projektrapporten	13
Vigtige datoer i forbindelse med forløbsopstart	15
Afleveringsdato for projektrapport	15
Lektionsplan: Videnskabsteori - Del 1-10	16

Forløbsbeskrivelse

Virksomheden: Organisation og innovation

(udbudt i samarbejde med studienævnet for erhvervsøkonomi)

Formål

Formålet med forløbet er at give en introduktion til virksomheden ud fra to vinkler:

- I. En organisatorisk vinkel, hvor fokus er på strukturer, kulturer og processer i offentlige såvel som private organisationer
- II. En innovationsmæssig vinkel, hvor fokus er på hvordan virksomheder arbejder med innovation – primært produktudvikling – som et led i sikre overlevelse og vækst på lang sigt.

Både den organisatoriske og den innovationsmæssige del af forløbet fokuserer på forandring; den første på forandringer i organisationer, den anden på forandringer i produkter. Samspillet mellem organisation og innovation vil også blive behandlet i forløbet.

Indhold

- Organisationsteori med fokus på
 - Strukturer
 - Kulturer
 - Processeri offentlige og private organisationer
- Innovationsteori med fokus på
 - Hvad er innovation
 - Et overblik over hovedtemaer inden for innovationsledelse
 - Samspillet mellem organisation og innovation

Det er virksomheden, der er omdrejningspunktet for projektførløbet. Der lægges i særdeleshed vægt på virksomheden ud fra et udviklings- eller forandringsspektiv. I den organisationsteoretiske del kigges der ind i virksomheden, idet fokus er på organiseringen af arbejds- og produktionsprocesser. I den innovationsteoretiske del inddrages virksomhedernes omgivelser i form af markedet, med et specifikt fokus på udviklingen af nye produkter som et led i at understøtte virksomhedens konkurrenceevne/position på markedet.

Udover projektarbejdet omfatter forløbet 10 forelæsninger fordelt på to blokke, samt metodeseminarer og -øvelser.

Kursusblokke

Blok I:

Organisationer som ramme for arbejde og produktion

(5x2 timer)

- Hvad er organisationer, hvorfor findes de, hvorfor er de interessante at studere
- Forandringer i institutioner (f.eks. fra industri- til læringssamfund, fra hierarki til netværk)
- Forandringer i organisationstænkningen
 - Klassisk organisationsteori (taylorisme, fordisme, bureaukratiet, moderne bureaukrati-varianter: McDonaldiseringstendenser)
 - Human relations og socialpsykologiske tilgange (om uformelle og menneskelige relationers betydning, motivationsteori, m.m.)
 - Situationsafhængig organisationsteori (organiseringsmodel er afhængig af forhold i både organisationen og i omgivelserne)

Blok II:

Drivkræfter bag innovation

(5x2 timer incl. én øvelsesgang)

- Hvad er innovation, hvorfor interessere sig for innovation
- Eksterne drivkræfter bag innovation (markedet)
- Interne drivkræfter bag innovation (incl. innovationsledelse)
- Samspillet mellem organisation og innovation

Metodeseminarer

Der vil både blive afholdt generelle metodeseminarer/-forelæsninger, samt mere projektspecifikke seminaraktiviteter.

Kontaktpersoner for projektforsøg B

Jonna Langeland Christensen (jonnalc@socsci.aau.dk) og

Ina Drejer (id@business.aau.dk)

Forslag til projektemner

- Forandring, omstilling og fornyelse i private og offentlige organisationer
- Kulturer og værdier i danske virksomheders ledelse og organisering
- Innovation og vidensledelse
- Samspil mellem organisatorisk fornyelse og innovation
- Innovation inden for offentlige serviceydelser
- Innovation og konkurrenceevne - en analyse af hvordan den enkelte virksomhed i erhvervsøkonomiske termer kan analysere og beslutte herom.
- Fremkomsten af nye markeder - en analyse af hvordan den enkelte virksomhed i erhvervsøkonomiske termer kan analysere og beslutte herom.
- Innovation og kreativitet – en analyse af hvordan den enkelte virksomhed i erhvervsøkonomiske termer kan analysere og beslutte herom.

Lektionsplan: Innovationsteori

v/Ina Drejer (ID) og Bengt-Åke Lundvall (BAL)

Formål:

At give en grundlæggende introduktion til hvad innovation er, samt hvorfor og hvordan virksomheder arbejder med innovation.

Litteratur:

Diverse artikler (se under hver enkelt kursusgang).

1: Introduktion – hvad er innovation (ID)

Litteratur:

Frank Gertsen, Poul Kyvsgaard Hansen & Harry Boer, 'Introduktion til innovationsledelse', i Gertsen, Hansen og Boer (red.), *Innovationsledelse*, Aalborg Universitet, 2005 (kan printes fra <http://www.innovation.cip.dk/>).

W. Chan Kim & Renée Mauborgne, 'Blue Ocean Strategy', *Harvard Business Review*, Oktober 2004, s. 76-84 (kan printes fra AUB, www.aub.aau.dk – søg på tidsskriftets titel [Harvard Business Review] under "Materialer", "E-tidsskrifter").

2: Hvad er innovation – teorien bag (ID)

Litteratur:

Jan Fagerberg, 'Innovation – a guide to the literature', i Fagerberg m.fl. (red.), *The Oxford Handbook of Innovation*, Oxford University Press, 2005.

Esben Sloth Andersen, 'Innovatøren og det økonomiske system', i Andersen, *Joseph A. Schumpeter – Teorien om økonomisk evolution*, Jurist- og Økonomforbundets Forlags serie om Økonomiens Konger, 2004.

3: Ledelse af innovation samt introduktion til øvelse (ID)

Litteratur:

Michael Tushman & David Nadler, 'Organizing for Innovation', *California Management Review*, No. 3, 1986, s. 74-92 (kan printes fra AUB).

4: Gennemgang af øvelse (afvikles storgruppevis) (ID)

5: Organising for innovation (BAL)

Litteratur:

Peter Nielsen & Bengt-Åke Lundvall, 'Innovation and Job Creation in the Learning Economy', i Bredgaard & Larsen (red.), *Employment policy from different angels*, DJØF Publishing, 2005.

Alice Lam, 'Societal institutions, learning organizations and innovation in the knowledge economy', i Christensen & Lundvall (red.), *Product innovation, interactive learning and economic performance*, Elsevier, 2004.

Lektionsplan: Organisationsteori

v/Janne Seemann

Formål

På et introducerende niveau at bibringe de studerende en grundlæggende indføring i organisationsteori. Dvs. viden om og analyseredskaber til forståelse af strukturer, kulturer og processer i offentlige og private organisationer.

Litteratur:

1. Bakka og Fivelsdal: Organisationsteori. Struktur, kultur, processer. Handelshøjskolens Forlag, 4. udgave 2004.
2. Bakka og Fivelsdal (red.): Organisationsteoriens klassikere. Handelshøjskolens Forlag, 2002 (s. 1-23)
3. J. Seemann: På McDonald's med Sofie, Taylor og Weber. I Rasmussen, Seemann og Tonboe (red.): Egne Veje. Aalborg Universitetsforlag, 1998

Væsentligste overheads som anvendes i.f.m. forelæsninger

Lektionsplan

(alle dage i aud. T)

Organisationsteori 1: Introduktion til organisations-teori

- studieområdet organisationsteori
- harmoni- og konfliktmodeller
- stereotyper af organisationer
- industrisamfundets organisatoriske kode

Litt. 1 chap. 1; litteratur 2

Organisationsteori 2: Klassisk organisationsteori. Scientific Management og Taylorisme

- faktorer bag Scientific Managements opståen
- principper for organisationsstruktur
- kritikken af Scientific Management
- aktuelle McDonaldiseringstendenser

Litt. 1 chap. 2; litteratur 3

Organisationsteori 3: Klassisk organisationsteori. Bureaukratiet som organisationsform

- Webers bureaukratimodel
- bureaukratiets fordele
- bureaukratiets problemer (kritikken af bureaukratiet)

Litt. 1 chap. 2 og 3 (kapitel 7 kan med fordel læses ekstensivt)

Organisationsteori 4: Organisationskultur

- hvad er organisationskultur ?
- kulturudtryk og indhold
- organisationskultur og forandring

Litt. 1 chap. 5 og 6

Organisationsteori 5: Organisation og omverden

- situationsafhængig organisationsteori
 - Leavitts organisationsmodel
 - case omstrukturering af et fængsel
 - opsamling/afrunding
- Litt. 1 chap. 3 (chap. 4 og 11 kan med fordel læses ekstensivt)

På gensyn i aud. T og go´ arbejdslyst.

Janne Seemann

Informationssøgningskursus - SWIM (streaming webbased information modules)

Lær at søge information til jeres projekt .

Aalborg Universitetsbibliotek tilbyder at lære projektgrupperne at søge information på en hensigtsmæssig og brugervenlig måde til det projekt I sidder med her og nu. Med udgangspunkt i jeres emnebeskrivelse eller problemformulering vil I sammen med bibliotekets undervisere finde frem til, hvad der er godt at gøre i den situation, som I står i nu, og finde frem til, hvor I kan finde relevant information til jeres projekt. Undervisningen varierer mellem videorollespil, eksempler på relevante informationsressourcer og vejledning i informationssøgning i forhold til jeres projekt. Projektgrupperne må gerne have lavet en problemformulering. Der arbejdes konkret ud fra de enkelte gruppers problemformulering.

Tid: 2 timer 45 min

Sted: EDB-lokalet, Strandvejen, lokale 430

Deltagere per hold: 25-30 personer eller 4-5 projektgrupper.

Krav til P3

Vejledende krav til projektrapporten

Hovedkravet til projektrapporten er, at der er en klar og velargumenteret sammenhæng mellem problemstilling/problemformulering, teorier/forklaringer, empiriske undersøgelser og konklusion (den "røde tråd").

Projektrapporten bør i hovedtræk indeholde (rækkefølgen er ikke bindende):

- En kort redegørelse for emnet.
- Hvad er der tidligere skrevet om emnet/problemfeltet ud fra forskellige faglige eller tværfaglige synsvinkler (bl.a. i kursislitteraturen)?
- Overvejelser over forskellige typer af problemstillinger og begrundelse for valg af problemstilling.
- En specificeret problemformulering, altså en kort og klar formulering af rapportens hovedspørgsmål.
- En diskussion af problemstillingens relevans. Hvorfor er den interessant? Hvem er den et problem for?
- *Dokumentation* af problemstillingen, det vil sige en redegørelse for de teorier/forklaringer, der problematiseres, og empirisk dokumentation for påstande om faktiske forhold.
- Præcisering af problemformuleringens centrale begreber m.v.
- Argumentation for *afgrænsninger*, for valg og fravalg m.h.t. tid, rum etc.
- En *operationalisering af problemstillingen*. M.a.o. hvordan skal analysen af problemstillingen gribes an (operationaliseres), og hvorfor netop på denne måde? Operationaliseringen kan omfatte opstilling af og argumentation for underspørgsmål eller hypoteser. Den skal omfatte:
 - *Argumentation for valg af projektmetode/-design* - det vil sige meto-
disk opbygning af projektet.
 - *Argumentation for valg og fravalg af teorier/forklaringer.*
 - *Argumentation for valg og fravalg af empiri.* Såfremt der gennemføres en selvstændig empirisk dataindsamling, skal der ligeledes argumenteres for relevansen heraf.
- I forbindelse med analysen skal der ske en vurdering af videnskabelig litteratur i forhold til problemstillingen: På hvilken måde er litteraturens problemstilling og resultater relevante? Er resultater dokumenterede? Er fortolkninger rimelige?
- Ligeledes skal der være en fortolkning af anvendt datamateriale og kilder i forhold til problemstillingen. Hvis relevant præsenteres data i tabeller og dia-

grammer. Der skal argumenteres for metoder til empirisk dokumentation og for fortolkning af den valgte empiri.

- En konklusion.

Projektrapporten skal have en klar struktur og være formuleret i et sagligt og præcist sprog. Formelle krav til dokumentation (kildeangivelse, litteraturliste) og præsentation (citater, tabeller og figurer) skal være opfyldt.

Rapporten må højst fylde 80 normalsider á 2400 enheder. Sidetallet er inkl. litteraturliste, eventuelle bilag, procesdel, osv. Projektet for individuelle må max. fylde 30 sider inkl. litteraturliste, eventuelle bilag m.m.

I studieordningen står anført, at P.3 afsluttes med en projektrapport, *hvori indgår en angivelse af hensigtsmæssige organiseringer af det gruppebaserede projektarbejde med henblik på at styrke egen læring og læreprocesser i relation hertil.*

For at implementere disse krav bør procesdelen i rapporten typisk indeholde:

- Kort beskrivelse af vigtige elementer i måden gruppen har arbejdet på og argumentation for, hvorfor netop disse elementer er vigtige at hæfte sig ved i netop jeres gruppe (stikord: kommunikation, organisation, samarbejde med vejleder, informationssøgning, forudsætninger, samarbejdsaftaler, roller, læringsstile eller andet, I vurderer har haft væsentlig betydning for jeres gruppebaserede projektarbejde)
- Analyse af fordele og ulemper ved jeres måde at arbejde på i relation til gruppe-medlemmernes egen læring og det gruppebaserede projektarbejde som helhed.
- Refleksioner over fremtidige hensigtsmæssige måder gruppens projektarbejde bør organiseres på - altså et fremadrettet perspektiv, der tager afsæt i analysen af ovenstående vigtige elementers betydning for egen læring og læreprocesser i relation til det gruppebaserede projektarbejde.
- Procesdelen bør ikke fylde mindre end 5 sider.

Vigtige datoer i forbindelse med forløbsopstart

1. marts:

Introduktion til forløb

6.-8. marts:

Gruppedannelse

10. marts (senest kl. 10.00):

Frist for aflevering af projektbeskrivelse (ca. ½ side). Sendes i word-dokument til sudergd@socsci.aau.dk og id@business.aau.dk, samt lægges i papir-udgave i Elisabeth Sudergaards postkasse.

Afleveringsdato for projektrapport

6. juni 2006 kl. 9.00

Lektionsplan: Videnskabsteori - Del 1-10

v/Mogens Rüdiger, Jens Ulrich, Jes Adolphsen og Gitte Sommer Harrits

Kursets formål og indhold

De første dele af undervisningsforløbet (del 1-6) har til formål at give et overordnet billede af, hvordan et videnskabsteoretisk landkort kan beskrives. Hensigten er at præsentere en bred vifte af centrale videnskabsteoretiske traditioner. På denne vis opnås et videnskabsteoretisk overblik, som senere kan bringes i spil, når man i praksis skal arbejde med videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med projektarbejde. Denne del af forløbet afsluttes med nogle anbefalinger og eksempler på, hvordan forskellige og hvordan et miks af forskellige videnskabsteoretiske traditioner kan berige et projektarbejde.

De resterende dele af undervisningsforløbet (del 7-10) har til hensigt at belyse erkendelsesmæssige forudsætninger for og konsekvenser af de valg, der træffes i løbet af projektarbejdet. Her suppleres forelæsninger med øvelser i projektgrupperne og seminarer i storgrupperne (indenfor projektforsløbene) med fokus på problemformuleringer og projektdesign/operationalisering. Projektgrupperne sammenfatter deres arbejde i et seminarpapir, der fremlægges ved et afsluttende seminar (prøve).

Litteratur

Bøger

Kjørup, Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal.

Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg.): *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 8: Videnskabsteori i projektarbejde og –rapport, s 137-168

Kompendium

Udvalgte artikler/kapitler

Kuhn, Thomas S.: Videnskabens revolutioner, efterskrift – 1969, Fremad 1995, s 212-261 (*i kompendium*)

Jensen, Bernard Eric: *Historisme*, i Finn Colling og Simo Køppe (red): *Humanistisk Videnskabsteori*, DR Multimedie 1995, s 139-157, (*i kompendium*)

Nielsen, Peter: (2004) *Marx, marxisme(r) og den videnskabelige diskurs*, i Lars Fuglsang og Poul Bitsch Olsen (red): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, s-179-206, (*i kompendium*)

Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*, Hans Reizels Forlag, kap 7, side 164-199, (*i kompendium*)

Jørgensen, Marianne W. og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde Universitetsforlag, side 9-33, (*i kompendium*)

Ulrich, Jens: (2002) *Identitetsdannelse set i et eksistensfilosofisk perspektiv. At gribe det sociale* i Jens Ulrich: *Moderne demokratiteori. Kunsten at gå på to ben*, Ph.d. af-

handling fra Institut og Samfundsudvikling og Planlægning, Aalborg Universitet, s 203-240. (*I kompendium*)

Adolphsen, Jes og Lennart Nørreklit: *Kompendium til videnskabsteori*, specielt kap. 1 (*i kompendium*) og evt en nyskreven tekst som vil blive lagt på hjemmesiden.

Dewey, John: "The pattern of inquiry", in: John Dewey, The Later Works, vol 12, Southern Illinois University Press 1991, ss. 105-122. (*I kompendium*)

Heine Andersen, "Samfundsteori, moral og de civile samfund" pp. 479-496 i Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen, *Klassisk og moderne samfundsteori*, Hans Reizels Forlag, 2. udg. (*I kompendium*)

Kvale, Steiner, Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview, Hans Reizels forlag 2003, kapitel 6 (*i kompendium*)

Evaluering

Der bliver en mundtlig prøve i form af et "fremlæggesseminar", hvor hver projektgruppe fremlægger og forsvare et seminarpapir på 5-10 sider. Papiret skal indeholde en videnskabsteoretisk refleksion over gruppens eget projekt.

Del 1: Forelæsning: Introduktion til videnskabsteori som disciplin *v/ Jens Ulrich*

Forelæsningen giver en introduktion til disciplinen videnskabsteori. Hvad er videnskabsteori og hvorfor er videnskabsteori vigtig i forbindelse med forskning og projektarbejde? Videnskabsteoriens forhold til ontologi, erkendelsesteori og metode beskrives.

Litteratur:

Kjørup, Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 1 og 2

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 2: Forelæsning: Teorier om videnskabernes udvikling. Kuhns paradigmateteori og Poppers falsifikationisme *v/Mogens Rüdiger*

Der gives en indføring i Kuhns paradigmateteori og i Poppers teori om falsifikation. Kuhn og Poppers teorier er oprindeligt beregnet på at beskrive den videnskabelige udvikling inden for naturvidenskaberne, men i forelæsningen "oversættes" de til det samfundsvidenskabelige felt.

Litteratur:

Kuhn, Thomas S.: *Videnskabens revolutioner*, efterskrift – 1969, Fremad 1995, s-212-261 (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 3: Forelæsning: Introduktion til positivisme og historisme *v/Jens Ulrich & Mogens Rüdiger*

Spørgsmålet om, hvordan sikker viden opnås står meget centralt inden for positivismen. Positivistene mener, at al viden, også den videnskabelige, skal baseres på erfaringer. Hvis vi systematiserer vores erfaringer på den rette vis kan vi opnå en sikker viden om samfundsmæssige forhold. Kernen i historismen er, at alle samfundsmæssige forhold skal betragtes som udviklingsforløb eller processer. Historismen er grundlæggende en individualiserende tilgang til samfundsstudiet, men i de senere år er der lagt større vægt på teoridannelse og generalisering.

Litteratur:

Jensen, Bernard Eric: *Historisme*, i Finn Colling og Simo Kjøppe (red): Humanistisk Videnskabsteori, DR Multimedie 1995, s 139-157, (*I kompendium*)

Kjørup: Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 6 og 7

Overheads/Plancher

Nogle vil være tilgængelige på hjemmesiden før og andre efter forelæsningen

Del 4: Forelæsning: Marxisme og Kritisk Teori

v/ *Jens Ulrich*

Med marxismen fokuseres der for alvor på videnskabelig teoribygning. Kun ved at se samfundet som et hele, er det muligt at forstå de enkelte samfundsmæssige processer. Med marxismen kan vi gå bag om de forhold, som vores erfaringer beror på. Med Kritisk Teori bliver det endvidere legalt at tilføre den videnskabelige praksis en normativ dimension. Samfundsvidenskaben er ikke værdifri, men den må have en mål at orientere sig imod.

Litteratur:

Nielsen, Peter: (2004) *Marx, marxisme(r) og den videnskabelige diskurs*, i Lars Fuglsang og Poul Bitsch Olsen (red): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, s- 179-206, (*I kompendium*)

Kjørup: Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 10

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 5: Forelæsning: Fænomenologi, hermeneutik og postmoderne teoridannelser

v/*Jens Ulrich*

Med fænomenologien introduceres en forståelse af, at det værende i verden præsenterer sig som fænomener, når vi forsøger at begribe dem. Med udgangspunkt i en kritik af det positivistiske sandhedsbegreb præsenteres endvidere den hermeneutiske forståelse af, at videnskab nødvendigvis må være en fortolkningsproces. Endvidere præsenteres diskursteorien som et eksempel på, hvordan vi med en postmoderne tilgang kan dekonstruere vores verdensforståelse.

Litteratur:

Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199, (*I kompendium*)

Jørgensen, Marianne W. og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde Universitetsforlag, side 9-33, (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 6: Forelæsning: Tematisk eksempel og kunsten at mikse videnskabsteoretiske positioner

v/Jens Ulrich & Mogens Rüdiger

Med udgangspunkt i et konkret forskningsmæssigt felt, vises det, hvordan forskellige videnskabsteoretiske tilgange til samme felt bevirker forskellige forståelser af feltets centrale problematik. Endvidere gøres der op med en forestilling om, at man skal holde sig til én videnskabsteoretisk tradition når man forsker eller når man skriver et projekt. Ofte er det givtigt at mikse de videnskabsteoretiske traditioner ud fra, hvilket konkrete problem man beskæftiger sig med. Mulighederne for miks er mange, men der er ligeledes mange faldgrupper, når man går på tværs af de videnskabsteoretiske traditioner.

Litteratur:

Ulrich, Jens: (2002) *Identitetsdannelse set i et eksistensfilosofisk perspektiv. At gribe det sociale* i Jens Ulrich: *Moderne demokratiteori. Kunsten at gå på to ben*, Ph.d.-afhandling fra Institut og Samfundsudvikling og Planlægning, Aalborg Universitet, s. 203-240. (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 7: Forelæsning: Problemstillingens faglige relevans, kernebegreber og teoriforståelse

v/Jes Adolphsen

Om ”problemets faglige relevans” må man selvfølgelig spørge, relevans for hvad eller hvem?

Her vil jeg opfatte det som relevansen for videnskabsprocessen. D.v.s. at jeg i modsætning til Bitsch Olesen og Kaare Pedersen opfatter ”problemorienteringen” som en selvstændig videnskabsteori og som derfor får en anden forståelse af kernebegreber end de andre videnskabsteorier og en anden teoriforståelse.

Litteratur:

Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg.): *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 8: Videnskabsteori i projektarbejde og –rapport, s 137-168

Adolphsen, Jes og Lennart Nørreklit: *Kompendium til videnskabsteori*, specielt kap. 1 (*I kompendium*) og evt. en nyskrevet tekst som vil blive lagt på hjemmesiden.

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Øvelse 1. til projektgrupperne: Videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med problemformuleringen.

Hvordan kan man opfatte forholdet mellem virkeligheden og metode?

Hvordan kan man opfatte forholdet mellem problemer (praktiske og teoretiske) og metode?

Hvordan er forholdet mellem praktiske problemer (planlægningsproblemer) og teoretiske problemer (f.eks. anomalier, normalier eller paradokser)?

Hvad begrunder problemet?

Hvilke nøglebegreber indgår i problemformuleringen; hvilken karakter har begreberne; hvordan benyttes de i projektet?

Hvordan vil man finde indikatorer på kernebegreberne i empiriske materialer?

På hvilken måde indgår teorier/forklaringer i projektet?

Hvordan opfatter I teorierne/forklaringerne videnskabsteoretisk og hvilken status har de i projektet?

Seminar i storgrupperne (på projektføreløbene) i forlængelse af øvelse 1: Videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med problemformuleringen.

Del 8: Forelæsning: Projektets teoretiske og empiriske grundlag

v/Gitte Sommer Harrits

Forelæsningen vil kort opsummere forskellige opfattelser af forholdet mellem empiriske erfaringer og videnskabelige teorier inden for de videnskabsteoretiske positioner, som indtil nu er blevet præsenteret. Hvad er forholdet mellem virkelighed, videnskabelige 'data', teorier og metode, og hvordan skal de kombineres?

Herefter vil forelæsningen demonstrere, hvordan de videnskabsteoretiske positioner kan bruges som værktøjer i projektføreløbet. Centrale spørgsmål er i denne sammenhæng: Hvilken tilgang har projektet valgt, og hvilke videnskabsteoretiske antagelser indebærer denne tilgang? Hvilke antagelser om samfundet gøres? Hvilke typer af data er tilgængelige, og hvad er deres ontologiske og epistemologiske status? Og endelig: Hvordan kan tilgangen kritiseres i forskellige andre videnskabsteoretiske perspektiver?

Litteratur

Olsen, Poul Bitsch & Kaare Pedersen: *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*, Roskilde Universitetsforlag 2003, Kapitel 8.

Dewey, John: *"The pattern of inquiry"*, in: John Dewey, *The Later Works*, Vol 12, Southern Illinois University Press 1991, ss. 105-122. (*i kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 9: Forelæsning: Projektets opbygning og design

v/*Gitte Sommer Harrits*

I forlængelse af del 8 diskuterer denne forelæsning forskellige kriterier for videnskabelig gyldighed og kvaliteten af videnskabelig viden. Uanset hvilken videnskabsteoretisk position, man arbejder inden for, må man kunne opstille nogle kriterier for, hvornår viden er tilstrækkelig sikker og dermed kan kvalificere sig til at kaldes videnskabelig eller gyldig.

Forelæsningen vil herefter fokusere på de konkrete konsekvenser, forskellige gyldighedskriterier har for forskningsprocessen og projekternes opbygning og metodiske design. Som i del 8 vil vægten blive lagt på at demonstrere, hvordan man kan gøre brug af de videnskabsteoretiske positioner som værktøjer i det konkrete arbejde med projektet.

Samtidig vil øvelsesspørgsmålene blive gennemgået, og der vil være mulighed for at stille spørgsmål hertil.

Litteratur

Kjørup, Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 3, 4 og 5

Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg.): *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 9: Metode i problemorienteret projektarbejde.

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Øvelsesspørgsmål til projektgrupperne – Del 2

- 1) Hvilke forestillinger/hvilken forestilling om videnskab tror I Jeres projekt bygger på? Hvilke krav stilles til kvaliteten af den viden, der produceres i projektet, og hvad er det der gør, at projektets konklusioner kan betragtes som gyldige?
- 2) Hvilke antagelser om virkeligheden (samfundet) gøres i projektet, og hvilke konsekvenser har det for den måde, projektet opbygges på?
- 3) Hvordan forsøger projektet (bl.a. gennem sin metode) at leve op til sine egne kvalitetskrav og videnskabsforståelse?
- 4) Hvilke kritiske spørgsmål kan man rejse til projektet ud fra andre videnskabsteoretiske positioner, end dem projektet bygger på?

Seminar på projektførløbene i forlængelse af øvelsesspørgsmålene del 2:

Jf projektførløbets hjemmeside for information om den praktiske afvikling.

Del 10: Forelæsning: Projektets værdimæssige og etiske grundlag og implikationer

v/Gitte Sommer Harrits

Formålet med forelæsningen er at introducere til forholdet mellem videnskab og samfund i et værdimæssigt og etisk perspektiv. Hvilken rolle har (samfunds)videnskaberne i forhold til samfundets indretning og styring? På hvilken måde kan man bedrive kritisk videnskab, og bør videnskaberne overhovedet være kritiske og "blande sig" i politiske diskussioner.

Desuden diskuteres i forhold til det konkrete forskningsprojekt, hvilke etiske problemer og implikationer, man kan støde på i processen. Hvordan bør man forholde sig til de mennesker, man undersøger, og hvordan kan man forberede sig på sådanne problemer? Hvor langt kan man gå i en undersøgelse?

Litteratur

Kjørup: Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 2 og 10

Heine Andersen, "Samfundsteori, moral og de civile samfund" pp. 479-496 i Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen, *Klassisk og moderne samfundsteori*, Hans Reitzels Forlag, 2. udg. (*I Kompendium*)

Kvale, Steiner, Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview., Hans Reitzels forlag 2003, Kapitel 6. (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen